

Særutskrift

Sak 20/14

HØRINGSUTTALELSE - KONSESJONSSØKNAD FOR RENÅA KRAFTVERK

Arkiv: S11

Arkivsaksnr.: 13/2163-3

Saksbehandler:

Øyvind Fredriksson

Behandling av saken:

Saksnr. **Utvalg**

20/14 Kommunestyret

Møtedato

26.06.2014

Vedlegg:

Konsesjonssøknad med vedlegg datert 13.03.2014

Bakgrunn for saken:

NVE har sendt på høring 6 småkraftsaker i Nord-Hedmark, der Renåa kraftverk er en av dem. NVE har gitt utsatt høringsfrist til den 27.06.2014.

Det er Renåfallet Fallrettighetslag v/ Anne Karen Kjølhamarsom har søkt NVE om konsesjon. De har planer om å starte Renåa Kraft AS. Det er totalt 7 grunneiere som er medeiere i kraftverket jf. tabell side 5 i søknaden.

Beregnet årsproduksjon er 6.1 Gwh med et tilsigfelt på 28 km². Det bratteste partiet er fra kote 611 til 400. Prosjektet har en total kostnad på 27,7 millioner kroner og en utbyggingspris på 4,5 kr/kWh.

Elveinntaket er planlagt på kote 678 med en inntaksdam på 600 m³. Det er ca. 200 – 300 m² som vil bli neddemt. Rørgate er på 2300 m. Traseen skal sprenges der det trengs og ryddes for vegetasjon. Rørgata graves ned og revegetering skal skje ved naturlig frøsetting. Man skal bruke stedlig masse. Traseen inkluderer midlertidig anleggsvei og vil få en bredde på 5 – 10 meter. Man etablerer en kraftstasjon på 2000 kW som utgjør et areal på 80 – 100 m². Se vedlegg 2, figur 2.1 for skisse av rørgate, dam og stasjon.

Man skal benytte Djupdalsveien som anleggsvei. 500 meter av denne traktorveien vil bli opprustet og man vil måtte bygge ut 1200 m ny vei langs rørgata opp til inntaket. Djupdalsveien må muligens utbedres ytterligere.

NØK er områdekonsesjonær i området. Det er foreslått å knytte kraftverket til en 22 kV høyspentledning med hengekabel. Ny linje vil bli på omtrent 1700 m. Se vedlegg 2. Søker har kontaktet NØK i forhold til kapasitet til å motta produksjon fra Renåa kraftverk.

Overskuddsmasse vil bli benyttet til å oppgradere eksisterende vei og bygging av ny vei. Figur 2.6 viser mulig deponi.

Søker viser til følgende fordeler:

- Forsyning av nærrområde med 6.1 GWh årlig.
- Tilleggsnæring for grunneiere.
- Benytte lokale leverandører av tjenester og utstyr der det er teknisk og økonomisk hensiktsmessig.
- Økte inntekter til kommunen i form av skatter og avgifter.
- Utnytter en lokal og fornybar energikilde uten at naturinngrepet blir uakseptabelt.

Ulemper:

- Naturinngrep som fører til reduksjon av vannføringen i deler av året.
- Livet tilknyttet elva vil bli negativt påvirket.
- Inngrepet vil ha en viss effekt på landskapsbildet.
- Gravearbeid virker negativt på landskapsbildet.

Området ligger i følge søknaden i LNF-C område og er ikke et INON område. Arealdelen er senere revidert og status er nå Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift (LNFR) som tilsvarer tidligere LNF-C.

Søknaden går ut på å etablere inntaket på kote 678 og stasjonen ved kote 380. Det er også alternativ plassering på henholdsvis kote 611 og kote 402. Stasjonen på kote 380 øker produksjonen med 8 %. Kote 611 ble valgt bort med bakgrunn i store naturinngrep ved bekkekløfta.

Virksomheter på miljøet:

Hydrologi: Det medfører en reduksjon i vannføringen mellom inntaket og kraftstasjonen. Denne elvestrekningen er på ca. 2100 meter. Middelvannføring i Renåa er på 0,53 m³/s, mens lavvannsføring er beregnet til 0,12 m³/s. 5-persentilen for sommer (1.5 – 30.9) og vinter (1.10. – 30.4.) er hhv 0,19 og 0,1 m³/s. 5-persentilen er den vannføringen som overskrides i 95 % av året og gir en bedre beskrivelse av lav vannføring enn lavvannsføring.

Minstevannføring skal tilsvare alminnelig lavvannføring på 0,12 m³/s gjennom hele året. Tilsiget nedstrøms inntaket er beregnet til 0,027 m³/s. Se vedlegg 3 for vannføring før og etter utbygging i et vått, middels og tørt år.

Grunnvann, flom og erosjon: Grunnvannet blir ikke berørt og det forventes minimalt med økt sedimenttransport og tilslamming av vassdraget.

Biologisk mangfold: Det er to viktige naturtyper i influensområde – Bekkekløft/bergvegg (Viktig B-verdi) og gammel barskog (Svært viktig A-verdi). Bekkekløfta omfatter en del fosser i Renåfallet og oppover i Djupedalen. Her er det dype kløfter med mosegrodde bergvegger. Granskogen dominerer nær elva. Man foretok en delvis sjekk av bekkekløften etter rødlistede arter, men her fins det potensial for flere da man ikke fikk undersøkt hele området. Man antar at råtetvedbladmose (EN) finns på de fuktige stökkene i elva da biotopen passer til dette og at man fant arten pusledraugmose som oftest er en følgeart til råtetvedbladmose.

Det er funnet 3 rødlista arter i bekkekløfta - gubbeskjegg (NT), trådragg (VU) og ulvelav (VU) og den har dermed fått verdien B – viktig.

Den gamle barskogen omfatter området i det flate partiet i Renåa over Djupedal. Det er karakteristisk at granskogen overtar i slike bekkedrag for furuskogen. Her finner man frodig mosaikk av høgstauder/lågurt vegetasjon. Stokker i elva av død ved vil kunne være viktige mikrohabitat for mose, sopp og lav. Det er en rekke karplanter i denne skogen og det er registrert den fredede orkideen huldreblom (NT) og gubbeskjegg (NT). Området har potensial for flere rødlistede arter. Verdien settes til A - svært viktig.

Alle inngrep som endrer lysforhold og fuktighet vil ha negativ innvirkning på den frodige vegetasjonen og i sær huldreblom som krever skyggefulle sidevannspåvirkede områder.

En konsekvens av dette funnet er at man har trukket rørgata lenger vekk fra elva enn opprinnelig planlagt. Da unngår man også hogst av granskogen langs elvekanten.

Det er fossekall som hekker i vassdraget.

Fisk og ferskvannsbiologi: Det er påvist ørret både ovenfor og nedenfor Renåfallet. Det er småvokst ørret. Utbyggingen er ikke ventet å få konsekvens for fiskebestanden eller ferskvannsbiologi.

Vurdering biologisk mangfold:

Verdien av det biologiske mangfoldet er satt til stor – middels med et godt datagrunnlag. Virkningen av tiltaket og konfliktpotensialet er satt til stor til middels negativ.

Landbruk og kulturminner:

Tiltaket har ikke innvirkning på landbruk eller kulturminner.

Brukerinteresser:

Området brukes til en viss grad til friluftsliv. Området inn til Renåfallet har en godt merket sti og er et godt brukt turområde for fastboende og hyttefolk. Bekkekløften og fallet har en betydelig inntryksstyrke og gjør området til et flott turmål. Det er vurdert til bruk i organisert økoturisme. Det selges fiskekort for vassdraget. Det foregår også jakt i området – både småvilt og storvilt.

Renåfjellet er nærmeste hyttefelt ca. 800 meter unna.

Området verdisettes til middels verdi for brukerinteresser.

Samfunnsmessige virkninger:

For grunneierne ventes det at kraftproduksjonen vil styrke grunnlaget for bosetting og gårdsdrift framover. Det vil også medføre økte inntekter for kommunen og NØK. Man vil også benytte lokale entreprenører, bedrifter og leverandører der det er teknisk og økonomisk hensiktsmessig.

Rendalen er fra før den største kraftkommunen i Hedmark.

Rådmannens vurdering:

NVE har sendt på høring 6 småkraftsaker i nordre del av Hedmark, med en produksjonsevne på til sammen 52,3 Gwh. Rådmannen vil først og fremst fokusere på Renåa kraftverk og innvirkningene en eventuell etablering av dette får, foreta en samlet vurdering og en vurdering etter naturmangfoldlovens § 8 – 12.

Biologisk mangfold:

Det er funnet 4 rødlistede arter i området. Trådrag er tilknyttet fuktige skyggefulle områder, men det er ingen typiske fossesprøytsoner og tilhørende arter registrert. De andre som er funnet er ulvelav, som er forbunnet med furugadd, og gullskjegg som heller ikke er tilknyttet sprøytsoner. Det er potensial for en rødlistet art på liggende død ved i elvefaret. Videre er det funnet en rødlista karplante i gammelskogen (huldreblom). De to naturtypene gammelskog og bekkekløft er satt til henholdsvis A og B verdi. Utbyggingen er vurdert å få innvirkning på det biologiske mangfoldet, som har en middels til stor verdi. Utbygger vil legge rørgata slik at man ikke berører naturtypen gammel barskog med huldreblom og gullskjegg og skal la vegetasjon langs elva få stå. Når det gjelder de andre rødlisteartene som er registrert vil først og fremst trådrag bli berørt. Trådrag er Rendalen kommune sin «postkortart» som man er bedt av daværende miljøvernminister Erik Solheim om å verne ekstra om. Ifølge Artskart (Artsdatabanken) er trådrag registrert fem andre steder i kommunen. Det er også potensial for flere rødlistearter i bekkekløfta som ikke er fullstendig undersøkt, på liggende død ved i elvefaret og i gammelskogen. For oversikt over alle artene som er funnet her se side 7 – 9 i rapporten fra Økosøk av 2009.

Karplanter, mose og lav virker godt undersøkt, men det mangler helt klart mye på utredningen på fugl og pattedyr. Dette er kun et avsnitt med 2 setninger i rapporten til Økosøk. Undersøkelsen er også mangelfull på akvatiske insekter og annet limnisk mangfold utenom fisk og elvemusling.

Friluftsliv/rekreasjon:

Renåfallet er et mye besøkt turmål med merket sti og et flott skue særlig ved stor vannføring og vinterstid. Området nede ved fallet bærer preg av slitasje og mye besøk. Det ligger lett tilgjengelig ikke langt fra vei. Reduksjon i vannføring som en konsekvens av utbygging vil sterkt redusere inntrykket og opplevelsen av området og sterkt redusere områdets verdi som turmål og rekreasjonsområde. Renåfjellet hyttefelt ligger under 1 km unna og nærheten til Åkrestrømmen gjør området svært egnet som turmål, og Renåa har enda større potensial enn i dag med litt mer aktiv markedsføring, skilting og informasjon. Rørgate og vei er store inngrep som det vil ta mange år før en naturlig revegetering har skjult. Landskapsbildet vil helt klart bli negativt påvirket i anleggsfasen og god tid framover. Dette ser man tydelig på allerede utbygde kraftverk, der man får store «sår» i naturen i lang framtid. Det er også begrenset hvor raskt revegetering skjer på skrinne furumoer med lav bonitet. Dette vil forsterke den negative virkningen sammen med redusert vannføring på bruken av området for lokale, turister og hyttefolk. Vannføringen er også en del av landskapsbildet på liten skala og er sentralt i områdets naturverdi for besøkende så vel som biologisk mangfold.

Fiske, jakt og andre brukergrupper:

Tiltaket vil få minimalt med betydning for utøvelse av jakt og fiske i området. Rådmannen har innen kommentarer utover dette.

Samlet vurdering i Rendalen:

Ser man på hele Rendalen så er det ikke mange elver på denne størrelsen og med samme type utformingen med tilhørende opplevels- og naturverdi. Rendalen har Neka og Tegninga som er kommunens største perler i denne sammenheng, og deretter er Renåfallet en god nummer 3. Alle disse er avmerket på kommunens turkart med symbol for foss. Kverninga hadde noe av de samme kvalitetene i forhold til opplevelsverdi og naturtilstand. Denne ble bygd ut i 2012. Det sies i søknaden at Rendalen er Hedmarks største kommune innen vannkraft. Vi har i dag Rendalsoverføringen, Kiva 1 og 2, Nea og Kverninga. Samt at det er planer om utbygging i Andråa og søknaden om utbygging av Neka ble avslått. Dersom man skal gjøre en samlet vurdering mener rådmannen at man ikke har mange lignede urørte elver igjen i kommunen og at man på bakgrunn av dette ikke bør bygge ut Renåa. Her må man også vurdere samfunnsnyttene av kraftverket opp mot naturverdien og verdien i reiselivssammenheng og markedsføring av kommunen som en villmarkskommune med mye flott natur. I søknaden nevnes Mistra, Flena og Spekefallet. Mistra og Flena er andre større type elver som ikke har denne juvutformingen og fossefallene som Renåa har. Spekefallet har ikke samme fallhøyde, men har lignende juvutforming på deler av strekningen. Spekefallet ligger i Tynset kommune.

Energi og klima:

Rådmannen savner at søkeren ikke har synliggjort aspektet med klimautfordringer og fornybar energi mer i sin søknad enn en liten bisetning. Kommunen har en egen energi- og klimaplan som sier at man skal utrede potensialet for kraftutbygging. Rådmannen vil også påpeke at det i denne sammenheng også bør vurderes å oppgradere og utnytte i større grad de vassdragene som allerede er utbygd der dette er aktuelt. Isolert sett vil utbygginga bidra positivt i forhold til kommunens energi- og klimaplan og målsetting innenfor fornybar energi. For å få en miljøgevinst er man avhengig av at denne type energi erstatter ikkefornybare energikilder. I følge NVE-atlas (kartbase) der man har kartlagt potensialet for småkraft i 2004 ligger beregnet utbyggingspris på 2,91 kr/kWh. Dette er innenfor grensen kommunen har satt med mindre enn 3 kr/kWh.

Landbruk og skogbruk:

Tiltaket vil ikke medføre negative konsekvenser for landbruket. Skog må fjernes som konsekvens av rørgate og vei, men denne vil bli benyttet på vanlig måte. Tiltaket vil kunne være med på å øke inntektsgrunnlaget og styrke eksisterende gårdsbruk i kommunen. Av søknaden framgår det at det er blant annet 3 gårdsbruk i kommunen som står som søker og inntektene fra kraftproduksjon vil kunne styrke disse. Kommuneskogen i Rendalen står også som en av søkerne. Inntektene fra kraftverket vil kunne bidra positivt til kommuneskogens økonomi. I dag har man inntekter fra skogsavvirkning, jakt, fiske og utleie.

Avbøtende tiltak:

Ved en eventuell utbygning er det avgjørende med avbøtende tiltak. Det vil være avgjørende å legge rørgata utenom den registrerte naturtypen gammelskog og lokaliteten for huldreblom og ikke foreta inngrep i kantvegetasjonen langs hele elvestrekningen. Videre vil minstevannføring hele året være avgjørende. Av figur 3.4. til 3.6 framgår det vannføring før og etter inngrep i tørt- middels og vått år. For middels og vått år ligger vannføringen før utbygging over vannføring ved utbygd elv i perioden medio april til ut desember. For et tørt år utgjør det mindre forskjell og man får høyere vannstand før utbygging kontra etter utbygging fra mai til august.

Samfunnsinteresser:

Det er positivt at tiltaket fører til lokal verdiskapning til grunneiere, kommune og eventuelt til lokale leverandører og entreprenører. Videre vil strømproduksjonen være fornybar og optimalt kunne erstatte ikkefornybare kilder. Det oppgis i søknaden at kraftproduksjonen vil kunne dekke energibehovet til 400 husstander. Avbøtende tiltak som er presentert i søknaden er viktig og avgjørende for å begrense skadene en utbygging vil føre til i størst mulig grad.

Vurderinger etter kommunens arealplan:

Området ligger i LNFR-område i kommunens arealdel. Det er ingen reguleringsplaner i området. LNFR formålet åpner i utgangspunktet ikke opp for denne type tiltak, men plan- og bygningslovens bestemmelser om planlegging gjelder ikke for konsesjonspliktige vannkraftverk.

Vurderinger etter naturmangfoldloven:

§ 8: Kunnskapsgrunnlaget i området er relativt godt undersøkt i forbindelse med kartleggingen gjort av Økosøk i 2009 ved tre ulike anledninger. Her ble det brukt klatreutstyr på de mest utilgjengelige plassene, men selv da kom man ikke til over alt. Undersøkelsene gikk i stor grad ut på karplanter, lav, mose og naturtyper. Vi vet at begge naturtypene som er registrert her har potensial for et stort antall arter og deriblant rødlistearter, noe som også kommer fram i rapporten. Det knytter seg med andre ord noe usikkerhet til andre rødlista arter i området. I naturbase er området markert som leveområde for bever, og rådmannen er klar over at det har hekket fossefall på strekningen. Dette framgår ikke av søknaden. Det er også 2 MIS figurer langs elva i tilknytning til eller like ovenfor bekkekløfta. Disse er knyttet opp mot død ved.

§ 9: Rådmannen anser kunnskapsgrunnlaget til å være tilfredsstillende, men med en usikkerhet rundt uregistrerte rødlista lav og mosearter. Førre var prinsippet tillegges derfor mindre vekt i denne saken.

§ 10 samlet belastning: I Rendalen er det 4 elver som er utbygd med Rendalsoverføringen som den største. Det er planer om å bygge ut Andråa samt at Neka er omsøkt, men avslått av NVE. Dersom man ser på natur- og opplevelsesverdiene Renåa har så er det kun Neka og Tegninga i kommunen som kan måle seg med denne. Det er registrert 4 rødlistearter i Renåa og det er potensial for flere. Man finner heller ikke lignende urørte elver med juv og fall i kommunen. Fornybar energi er bra så lenge det erstatter ikke fornybar energi, men det er også viktig å ta med i beregningen viktigheten av vern av slike biotoper, ikke bare for biologisk mangfold, men for rekreasjon, markedsføring og som et helseforebyggende tiltak.

§ 12: I forhold til å øke produksjonen av fornybar energi vil det være mer skånsomt for naturen å oppgradere kraftverkene i de elvene som allerede er utbygd. Dette er man i prosess med å gjennomføre for Rendalsoverføringen fra Glomma.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Rendalen kommune, kommunestyret, slutter seg til hovedtrekkene i rådmannens vurdering med følgende presisering hentet fra vurderingen.
2. Tiltaket vil ha stor negativ innvirkning på friluftsliv- og opplevelsesverdien av området. Fallet er mye besøkt og beliggenheten medfører stort potensial for besøk av fastboende og tilreisende.
3. Landskapsbildet vil bli betydelig negativt berørt i form av utbygging av vei, rørgate og kraftlinje samt reduksjon av vannmengde i perioden medio april – januar.
4. En samlet vurdering av elvene i kommunen tilsier at man ikke har andre lignende elver med samme natur- og opplevelsesverdi og at elva derfor bør forbli urørt. Det vises også til naturmangfoldlovens § 10, samlet belastning.
5. Det er funnet 4 rødlista arter i området hvorav 2 er kategorisert som truede arter. Området har også potensial for flere rødlistearter tilknyttet de 2 registrerte viktige naturtypene gammelskog og bekkekløft. Tiltaket vil kunne ha negativ betydning for arter som er avhengig av fuktig livsmiljø og fossesprøytsone.
6. Utbygging vil kunne bidra positivt til inntektsgrunnlaget for 3 gårdsbruk som er med i søknaden og for de andre medeierne.
7. Tiltaket vil føre til økte inntekter for kommunen og kunne være positivt for lokale entreprenører, leverandører og annen lokal virksomhet i anleggsfasen.
8. Kraftverket vil bidra til produksjon av fornybar energi.
9. Det er positivt at utbygger iverksetter avbøtende tiltak som minstevannføring året rundt og omlegging av rørgate.
10. NVE må på bakgrunn av fagutredninger og høringsinnspill med mer foreta en grundig vurdering av samlede konsekvenser for disse, tidligere og evt. øvrige omsøkte utbygginger i regionen der også vurderinger etter naturmangfoldlovens § 10 vektlegges.

Behandling i kommunestyret 26.06.2014:

Rådmannen forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak i kommunestyret 26.06.2014:

1. Rendalen kommune, kommunestyret, slutter seg til hovedtrekkene i rådmannens vurdering med følgende presisering hentet fra vurderingen.
2. Tiltaket vil ha stor negativ innvirkning på friluftsliv- og opplevelsesverdien av området. Fallet er mye besøkt og beliggenheten medfører stort potensial for besøk av fastboende og tilreisende.
3. Landskapsbildet vil bli betydelig negativt berørt i form av utbygging av vei, rørgate og kraftlinje samt reduksjon av vannmengde i perioden medio april – januar.
4. En samlet vurdering av elvene i kommunen tilsier at man ikke har andre lignende elver med samme natur- og opplevelsesverdi og at elva derfor bør forbli urørt. Det vises også til naturmangfoldlovens § 10, samlet belastning.
5. Det er funnet 4 rødlista arter i området hvorav 2 er kategorisert som truede arter. Området har også potensial for flere rødlistearter tilknyttet de 2 registrerte viktige naturtypene gammelskog og bekkekløft. Tiltaket vil kunne ha negativ betydning for arter som er avhengig av fuktig livsmiljø og fossesprøytsone.
6. Utbygging vil kunne bidra positivt til inntektsgrunnlaget for 3 gårdsbruk som er med i søknaden og for de andre medeierne.
7. Tiltaket vil føre til økte inntekter for kommunen og kunne være positivt for lokale entreprenører, leverandører og annen lokal virksomhet i anleggsfasen.
8. Kraftverket vil bidra til produksjon av fornybar energi.
9. Det er positivt at utbygger iverksetter avbøtende tiltak som minstevannføring året rundt og omlegging av rørgate.
10. NVE må på bakgrunn av fagutredninger og høringsinnspill med mer foreta en grundig vurdering av samlede konsekvenser for disse, tidligere og evt. øvrige omsøkte utbygginger i regionen der også vurderinger etter naturmangfoldlovens § 10 vektlegges.